

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДВНЗ «КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**МАРІУПОЛЬСЬКИЙ МОЛОДІЖНИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ: ТРАДИЦІЙНІ Й
НОВІТНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ І ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ І
ЛІТЕРАТУРИ**

**Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції студентів,
аспірантів і молодих учених**

29 березня 2019 року

Маріуполь – 2019

УДК 81+372.881.1(063)

Маріупольський молодіжний науковий форум: традиційні й новітні аспекти дослідження і викладання іноземних мов і літератури: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції студентів, аспірантів і молодих учених (29 березня 2019 р.) / за заг. ред. к.п.н., доцента Кажан Ю. М. – Маріуполь : МДУ, 2019. – 162 с.

Затверджено на засіданні Вченої ради факультету іноземних мов МДУ, протокол № 7 від 26 березня 2019 р.

Редакційна колегія

Кажан Юлія Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри німецької та французької філології Маріупольського державного університету;

Воеводіна Ніна Михайлівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької та французької філології Маріупольського державного університету

Гутнікова Алла Володимирівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької та французької філології Маріупольського державного університету;

Морева Галина Георгіївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької та французької філології Маріупольського державного університету;

Марченко Марина Олександрівна, старший викладач кафедри німецької та французької філології Маріупольського державного університету;

Каріда Олександр Ілліч, старший викладач кафедри німецької та французької філології Маріупольського державного університету;

Ганжело Світлана Миколаївна, старший викладач кафедри німецької та французької філології Маріупольського державного університету;

Даниленко Оксана Сергіївна, старший викладач кафедри німецької та французької філології Маріупольського державного університету;

Яшкова Марина Олександрівна, старший лаборант кафедри німецької та французької німецької філології Маріупольського державного університету.

Збірка містить тези доповідей III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції студентів, аспірантів і молодих учених, яка відбулася на факультеті іноземних мов Маріупольського державного університету 29 березня 2019 року.

Доповіді у збірнику згруповані по секціях, відповідно до основних напрямків конференції: проблеми загального, типологічного та порівняльно-історичного мовознавства; германістика, сучасні аспекти її дослідження; романістика, перспективи її дослідження; світова література: традиційні та нові ракурси її дослідження; актуальні проблеми викладання іноземних мов і літератури у школі та вищих навчальних закладах; сучасні стратегії перекладознавства.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам, магістрантам, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

УДК 81+372.881.1(063)

За зміст статей і правильність цитування відповідальність несе автор

© Маріупольський державний університет 2019

© Факультет іноземних мов 2019

© Автори статей 2019

ЗМІСТ

Вітальне слово	7
Проблеми загального, типологічного та порівняльно-історичного мовознавства	9
<i>Гаврилюк О. В.</i> Гендерний аспект утворення і функціонування назв професій у французькій та українській мовах	9
<i>Давиденко А. О.</i> Сприйняття та трактування «Велесової книги»	11
<i>Даниленко О. С.</i> Универсальность в паремиологии	12
<i>Єрмакова Д. В.</i> Лінгвокультурний феномен гастрономічного коду у французькій та англійській мовах	14
<i>Зензеров О. О.</i> Поняття часу у філософії	16
<i>Перепада Ф. Л.</i> Особливості використання стилістично забарвлених мовних явищ	18
<i>Тихомирова Г. Є.</i> Психолінгвістичні аспекти абревіації Інтернет-комунікації	18
<i>Толкачёва А. В.</i> «Воплощённые» имена собственные в лирике И. Иртеньева	20
Германістика, сучасні аспекти її дослідження	24
<i>Александрова А. В.</i> Лексичні особливості новоутворень англійської мови	24
<i>Алексєєва М. А.</i> Побудова термінів шляхом прямого запозичення (на матеріалі лінгвістичної термінології англійської та української мов)	25
<i>Алексєєв О. О.</i> Метафоричні номінації концепту «радість» в англійській та німецькій мовах	27
<i>Білоус А. О.</i> Реклама як засіб комунікації	29
<i>Будико А. В.</i> Репрезентація концепту «Одяг» в німецькій та українській лінгвокультурах	30
<i>Ганжело С. М.</i> Семантичні перетворення фразеологічних одиниць в німецькій мові	34
<i>Гапотченко Е. В.</i> Імбрикація концептів білий та чорний на матеріалі англійських прислів'їв	36
<i>Данилова І. А.</i> До питання про гендерний аспект номінації	37
<i>Кайда А. О.</i> Проблема частин мови в сучасній німецькій мові	39
<i>Крайнюк І. В.</i> Граматичні категорії дієслів у німецькій мові	41
<i>Курагіна Л. П.</i> Alter – ein Tabuthema in der deutschen Sprachkultur	43
<i>Мала О. С.</i> До питання про метафоричну вербалізацію концепту в художньому дискурсі	44
<i>Марченко М. О.</i> Художнє мовлення як предмет дослідження новітньої філології	46
<i>Надежденко А. О.</i> Особливості абревіації сучасної англійської мови	47
<i>Нащанська А. Д.</i> Використання англіцизмів у сучасній німецькій мові	49
<i>Татарська А. А.</i> До питання фонетичної структури двоскладових прикметникових композитів сучасної німецької мови	51
<i>Шши О. Ю.</i> Частиномовна метафора у німецькій прозі (на матеріалі короткого оповідання Юдит Германн «Червоні корали»)	54
<i>Шкарбан І. В.</i> Англійський математичний дискурс у контексті сучасної лінгвістики	55
Романістика, перспективи її дослідження	58
<i>Алексєєв О. О.</i> Актуальність дослідження ретороманської мови у сучасному суспільстві	58
<i>Алексєєва М. А.</i> Особливості пасторалі як жанру французької літератури	59
<i>Глуцук-Олея Г. І.</i> Заперечні прислівники <i>alguandre, tampoco</i> в іспанській мові кастильського періоду	61
<i>Лоскутова Н. М.</i> Connotation et émotivité dans la sémantique du mot	63
<i>Романова В. О.</i> Особливості ідіоматичних виразів з культурною мотивацією	65
Світова література: традиційні та нові ракурси її дослідження	68
<i>Брагін О. О.</i> До питання про інтертекстуальну алюзію	68
<i>Грищенко О. О.</i> Особливості постдраматичного театру Хайнера Мюллера	69

Метафору-комполит ЮдитГерманн використовує для опису інтер'єру будинку, в якому тужила за Німеччиною героїня. Прикладом цього різновиду метафори є іменник *Himmelbetten* "ліжко з балдахинами". Компонент складеного іменника *Himmel* "небо" уточнюється іменником *Betten* "ліжко": сон у такому комфортному ліжку з балдахинами має допомогти прабабці забути про чужину та відчути себе в раю, на сьомому небі.

Дієслівна метафора допомагає схарактеризувати дію, процес або стан за допомогою дієслова, вживання якого у прямому значенні не сприяло б кращому розумінню змісту. У наведеному контексті: "*Das rote Korallenarmband kam aus Rußland. Es kam, genauer gesagt, aus Petersburg, es war über hundert Jahre alt, meine Urgroßmutter hatte es ums linke Handgelenk getragen, meinen Urgroßvater hatte es ums Leben gebracht*" [3, с. 8], дієслово *bringen* у складі мовного звороту *ums Leben bringen* характеризує дію - позбавити життя, яку може здійснити людина, а не коралове намисто.

Найбільш вживаними метафорами у цьому оповіданні є ад'єктивні метафори. Вони характеризуються наявністю в них рис експресивності та емоційності. Наприклад: "...*mein Geliebter lag auf seinem Bett und starrte mit toten Augen an die Decke.*" [3, с. 16] та "...*er hatte fischgraue Augen und eine fischgraue Haut...*" [3, с. 13]. *Tote Augen* - мертві очі, *fischgraue Augen und Haut* - сипі риб'ячі очі та шкіра, ці прикметники метафорично та експресивно характеризують нещасливу та байдужу людину без сенсу життя, апатію та слабкий характер.

Частиномовна метафора Юдит Германн сприяє кращому розумінню її прози, стимулює читача до інтерпретації та домислення, розгадування тексту.

Література

1. Арутюнова Н. Д. Функциональные типы языковой метафоры / Н. Д. Арутюнова. // Известия Академии наук. Серия Литературоведение, Языкознание.. – 1978. – С. 380.
2. Skirl H. Metapher / Helga Skirl, Monika Schwarz-Friesel. – Zweite, aktualisierte Auflage. – Heidelberg: Universitätsverlag WINTER, 2013. – 100 S.
3. Hermann J. Sommerhaus, Später [Електроннийресурс] / Judith Hermann. – 1998. – Режим доступу до ресурсу:
4. <https://epdf.tips/sommerhaus-spter13aa3433e621f3eb192f90197d7d02c676902.html>. – Назва з екрана (від 13.03.2019).

I. В. Шкарбан
м. Київ

АНГЛОМОВНИЙ МАТЕМАТИЧНИЙ ДИСКУРС У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

У межах системно-мовної концепції фахову мову визначено як системно організовану частину загальної мовної системи, що відображає здобутки певної галузі знань у пізнанні окремих закономірностей навколишнього систематизованого світу (Т. Р. Кияк, В. М. Лейчик, Е. Ф. Скороходько, М. Brekke, Н. Felber). Базовою лексичною та понятійною одиницею фахової мови є термін, при чому лексичний склад фахової мови містить терміни наукової галузі, міжгалузеві та загальнонаукові лексичні одиниці, напівтерміни або професіоналізми і номенклатури, загальноновживану лексику, професійні жаргонізми [1, с. 14].

Сучасний етап мовознавчих студій щодо вивчення професійного дискурсу характеризується лінгвокогнітивним підходом, де професійна мова визнається не лише засобом адекватного тлумачення спеціального поняття, але й інструментом збереження знань, ментальних ознак, духовних цінностей, що дозволяє розглянути кожну національну професійну мову як унікальне явище в інтегрованому науковому світі. Такий ракурс дає можливість трактувати її як засіб усунення семіотичної деформації наукового / професійного поняттєвого простору. Беручи до уваги різноплановість підходів до вивчення проблеми

професійного дискурсу, зазначимо нерозробленість і активний науковий пошук практично дієвої методології застосування теоретичних знань, що визначають актуальність дослідження англomовного математичного дискурсу.

Останні наукові дослідження детерміновані необхідністю створення оптимального методологічного підґрунтя сучасних навчальних програм з вивчення англійської мови для спеціальних цілей. Зокрема, здійснено виокремлення лексико-граматичних відмінностей підмови науки й техніки (англ. register analysis-based syllabus), де акцентовано морфологічні ознаки складених іменникових термінів, особливості вживання дієслівних форм теперішнього часу, пасивного стану, тощо. Дискурсивно-текстологічні науково-методологічні розвідки (англ. discourse analysis-based syllabus) зосереджені на аналізі типових композиційних ознак фахових текстів та дискурсивних маркерів. Отже, розробка курсу іноземної мови для спеціальних цілей має на меті визначення комунікативних ситуацій, у яких може брати участь фахівець певної галузі знань, і здійснення аналізу мовного матеріалу, необхідного для їх успішної реалізації (англ. target situation analysis). Водночас акцент зміщується на практичне подолання мовних труднощів у ситуаціях спілкування (англ. skills-centred approach). На сьогодні методика викладання іноземних мов для спеціальних цілей ставить на меті об'єднати мовленнєві особливості цільових комунікативних ситуацій у межах певного фаху і специфіку вивчення мови для спеціальних цілей, що залежить передусім від потреб того, хто її вивчає (англ. language-learning approach) [4, с. 26-30].

Мета дослідження полягає в окресленні мовної архітекτονіки англomовного математичного дискурсу в аспекті сучасної методології його лінгвістичного аналізу.

Англomовний математичний дискурс синергійно охоплює різнорівневі знаково-логічні функціональні структури – символи, відношення, формули, поняття, твердження, умовиводи, гіпотези, теорії, тощо, і є цілісною системою науково-ригоризованої природної мови та символічних знакових позначень у документах, метаданих для конкретних додатків та обговорень щодо концептуалізації, формалізації, наукового доведення, розв'язання, наведення прикладів і практичного застосування отриманого наукового знання [5, с. 2-5].

Англomовний математичний професійний дискурс не є гомогенним однорівневим поєднанням комунікативних подій, ситуацій тощо. Він упорядкований горизонтально (галузеві терміносистеми) і вертикально (зони) як складна система ієрархії спеціальних знань, що відповідають його різним зонам (власне професійна та перехідна).

Професійна зона як вищий щабель англomовного математичного дискурсу пов'язана з продукуванням нових знань – специфічного продукту цієї зони. Їх характеризують такі ознаки: універсальність, ригоризованість, верифікаційність, прагматичність, що реалізуються у формі наукових теорій, науково-дослідних програм, відкриттів, адресатом яких виступає фахівець з високим інтелектуальним рівнем. Структурними складовими власне професійної зони є науковий (дослідницький), спеціалізований (професійно-виробничий), технологічний сектори. Ознаками наукового сектору є: творчий характер (знання не редукуються до емпіричних даних, синтезуючи теоретичні уявлення з гіпотетичними передумовами), істинність знання, професійна цінність. Спеціалізований сектор характеризується обмеженим колом адресантів/адресатів. Він розрахований на фахівців з певної професійної сфери, характеризується регламентацією мовних засобів, зокрема використанням вузькоспеціальної термінології [3, с. 12-14].

Перехідна зона охоплює професійно орієнтований навчальний, науково-популярний й професійно-побутовий сектори. У ній відбувається обробка, передача, пропаганда, поширення професійної інформації (знань). Головні ознаки цієї інформації (знань) – узвичаєність, стандартність, знеособлення автора, спрямованість на узагальненого адресата. Професійно орієнтована інформація визначається прагматичною стратегією комунікації, комунікативною ситуацією, професійною компетенцією та інтересами учасників дискурсу, причому текстові

стратегії різняться як на семантичному (зміст), так і на структурному (композиційному) рівнях. Тип тексту визначає стратифікацію термінів, ужитих у ньому [4, с. 16].

Дискурсивними ознаками перехідної зони є науковість, експериментування, креативність, гіпотетичний характер і прогностичність. Зокрема, в навчальних і науково-популярних текстах виявляються дискурсивні маркери логічного порядкування пропозицій: *suppose; but in the general case; on the other hand; in other words*, риторичні питання *Isn't this definition too indeterminate?* гіпотетичні припущення, виражені граматичними формами модальності *the polynomials $f(x)$ and $g(x)$ may have divisors*, складнопідрядними реченнями з підрядними умови і причинно-наслідковими *If there are no other common divisors of these two polynomials, then[...]*; *It would be inconvenient to take a definition stating that the greatest common divisor of the polynomials $f(x)$ and $g(x)$ is their common divisor of highest degree* та ін.

У навчально-методичному аспекті йдеться не лише про необхідність урахування фахової специфіки англomовного математичного дискурсу на рівні дослідження лексико-граматичної структури організації профорієнтованих текстів, тобто: озброєння студентів знанням терміносистеми фахового дискурсу математики, способів дефініції загальних математичних понять, аксіом, теорій, умінням тлумачити формули і відношення, представлені символами, але передусім про перевагу навчання ефективних дискурсивних стратегій виведення нового математичного знання та його подальшої експлікації. Отже, пріоритет наукової аргументації у процесі створення нових знань виявляється у здатності фахівця виявляти когнітивну гнучкість креативного мислення при моделюванні ситуативних практичних задач у змінених умовах чи нестандартних ситуаціях професійно фахового спілкування, враховуючи динамічний і постійно оновлюваний характер продукування й обміну науковими ідеями та сучасну діалогічність будь-якого професійного дискурсу як форми ментального досвіду.

Подальші наукові розвідки англomовного математичного дискурсу мають бути зосереджені не лише на теоретичних дослідженнях математичного дискурсу як універсального, ригоризованого феномену в прагматичному аспекті верифікаційності наукових знань сфери «фахівець-фахівця», а й спрямовані на визначення параметрів його архітекtonіки як когнітивно-дискурсного феномену, мисленнєво-комунікативної діяльності, що відбувається у широкому соціокультурному контексті взаємодії комунікантів («фахівець-фахівця» і «фахівець-нефахівця»), що характеризується континуальністю і діалогічністю, є сукупністю процесу й результату наукового продукування й обміну ідей.

Література

1. Дяков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти. К. : КМ Academia, 2000. 218 с.
2. Златів Л. М. Дискурсивно-текстоцентричний підхід до навчання української мови за професійним спрямуванням студентів-математиків. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2015. Серія «Філологічна». Випуск 57. С. 177-184.
3. Колеснікова І. А. Лінгвокогнітивні та комунікативно-прагматичні параметри професійного дискурсу : автореф. дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.15. Київ, 2009. 27 с.
4. Hutchinson T., Waters A. *English for Specific Purposes : A Learning-Centered Approach*. Cambridge : University Press, 1987. 179 p.
5. Lange Ch. *Ontologies and Languages for Representing Mathematical Knowledge on the Semantic Web : Arguing on issues with mathematical knowledge items in a semantic wiki* : Conference Proceedings, Lernen, October 2008, Lernen, LWA, 2008. 1-30 p.